

Бу
нүөмэргэ

Сэргэх дьаһал

Болтонго аҕа күрээҥэ
Ытытылынна/2

Ахтан-санаан

Бар дьон туһугар/4

Кэпсиэхпин баҕарабын

Киинэ Маайыс/6

«Факел» хамаанда - «Снежный барс» күрэх кыайыылаахтара

Улууска — бу күннэргэ. Чурапчыга өрөспүүбүлүкэтээҕи
XXV байыаннай-спортивной оонньуулар үрдүк
таһымнаахтык ытытылыннылар.

«Снежный барс» күрэх кыайыылаахтара /МАРИЯ ПЕТРОВА ТУОРИНТЭ

Тэттик

Чурапчыга «Амтан» миннигэс аһынан күндүлүү

Чурапчы нэһилиэгэр үс оҕолоох Константин уонна Александра Седалищевтар дьиэ-көргөттэрэ өр сылларга ыра санаа оҕостубут баҕара туолан, уу сахалыы «Амтан» дьин ааттаах дьон-сэргэ аһыар, сыннаанар кафеларын үөрүүлээх арыллыыта буолла.

Седалищевтар 2021 сыллаахха урбаан-ныт аатын сүгэннэр, аты-эргизэн киоскатын арыян нэһилиэк олохтоохторун сылаастык буспут шашлыгынан күндүлээн үлэлэрин тэтиктээхтик саҕалаабыттара. Таһаарылаах үрдүк көрдөрүүлээх үлэлэрин иһин 2023 сыл түмүгүнэн улуус аҕа баһылыга Степан Саргыдаев анап Гранынан насаараадаммыттара.

Былырын Чурапчыбыт нэһилиэгин килбэйэр киинигэр, Ленин аатынан болуоссакка «Формирование комфортной городской среды» анал бырагыраамманан болуоссаппыт көстүүтэ тупса түспүтүгэр нэһилиэкпит олохтоохторо үөрүүлэрэ үксээбитэ. Седалищевтар дьиэ-көргөттэригэр Чурапчы нэһилиэгин дьаһалтата бу «Амтан» лаппы көндөйүн анаабыта. Мантан салгыы Константиновах Александра бэйэлэрэ көндөй ис үлэтин ылсаннар, аныгылыы быһылаах гына толкуйдаан үлэбэ киллэрдилэр.

Үөрүүлээх дьаһалга Чурапчы улуунун баһылыгын солбуйааччы Егор Сивцев, Чурапчы нэһилиэгин баһылыгын социальной болпур-остарга солбуйааччы Варвара Макарова, «Мин бизнесим» Чурапчытаагы салаа салайааччыта Павла Слепцова кыттыыны ыллылар.

Чурапчыттан Максим Собакин – кик- боксингга өрөспүүбүлүкэ чөмпүйүнэ

Кулун тутар 26 күнүгэр Нам улуутугар «Спортивные якуты» үөрэнээччилэр спартакиадаларын суотугар киирэр «Сааскы Эңсиэли» кикбоксингга Саха сиригэр бастыыр иһин күрэхтэни ытытылынна.

Күрэхтэни сүрүн судьуйатынан Арассыыйа категориялаах судьуйа Иван Марков үлэлээтэ. Эдэр спортсменнары Нам улуунун баһылыга Филипп Николаев, СӨ кикбоксингга федерациятын дириэктэрэ Николай Слепцов, «Юные якуты» өрөспүүбүлүкэтээҕи киин спорт салаатын начаалынньыга, биир дойдулаахпыт Николай Гуляев, СӨ спорт резервистин бэлэмниир киин дириэктэрин солбуйааччы Виктор Громов, Нам улуунун үөрэҕин управлениетын начаалынньыга Мария Игнатьева эбэрдалээтилэр.

Чурапчы улууһа бу күрэхтэниигэ 20 ыспарсыманы илдьэн күрэхтэһиннэрдэ, бука бары 0,5 баалы бизэригэр түмүгэр, Чурапчы улуунун хамаандага бэйэтин бөлөҕөр эрэллээхтик 1 мизэһини уонна уопсай түмүккэ бочуоттаах 3-с мизэһини ылары ситистэ. Манна, Семен Новгородов аатынан Чурапчы 6-с кылааһын үөрэнээччитэ Максим Собакин – өрөспүүбүлүкэ чөмпүйүнүн үрдүк аатын ылла. Киини сэргэ Чурапчыттан Эрсан Кузьмин, Хадаар нэһилиэгиттэн Чабыл Собакин, Тимур Гаврильев үрүн көмүс мэтээли итиэннэ Хадаартан Руслан Тарасов, Чурапчыттан Зоригто Максимов боруонса мэтээли ылары ситистилэр. Эдэр спортсменнар тренердэрэ- Николай Сивцев, Николай Павлов, Мичил Адамов.

Чурапчыга күн-дьыл туруга

Кулун тутар
29 күнэ
БЭЭТИНСЭ

Кулун тутар
30 күнэ
СУБУОТА

Кулун тутар
31 күнэ
БАСКЫҤАНЫНА

Муус устар
1 күнэ
БЭНИДИЭНЬИК

Муус устар
2 күнэ
ОПТУОРУНЬУК

Муус устар
3 күнэ
СЭРЭДЭ

Муус устар
4 күнэ
ЧЭППИЭР

-16 -19

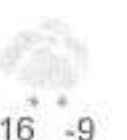
-20 -19

-18 -17

-17 -17

-16 -9

-10 -12

-9 -8

Өрөспүүбүлүкэ сонуннара

«Азия оҕолоро» оонньуу уотун уматтылар

Хангалас улуутугар бээр «Өлүөнэ очуостара» национальный пааркада «Азия оҕолоро» VIII-с норуоттар икки ардыларынааҕы сайынгы оонньуулары көрсө уоту уматты сирэ-туома ытытылына. Тэрээһингэ Ил Дархан Айсен Николаев, РФ Олимпийскай кэмитетин бэрэсидьиэнэ Станислав Поздняков, хоккейга икки төгүлээх олимпийскай чемпион Вячеслав Фетисов уонна албаан ааттаах 10 олимпийскай чемпион кытыннылар. Өлүөнэ очуостарын тэһэлээр саҕаллыбыт уот капсулатын бастакынан 2-с Мадьябар орто оскуолатын 3 кылааһын үөрэнээччитэ, көндү түстүүгэ улуус призера Вана Соломонов тутта уонна Ил Дарханга биэрдэ. Айсен Сергеевич өссө 1996 сыллаахха биһиги бастакы Бэрэсидьиэнит Михаил Ефимович Николаев аан дойдуга манньк кэрэ оонньуулары бэлэхтээбитин санатта уонна Саха сириг, Арасыйыа символа буолбутун, санкцияны аахсыбакка биһиги өрөспүүбүлүкэбитигэр аан дойдуттан тыһынччанан оҕо түмсүүбүн, эйэ, доҕордоһуу түһүлгэтэ буолуодун туһунан кини тутта эттэ.

«Азия оҕолорун» уотун эстафетата оонньуулары төрүттээччи Михаил Николаев төрөөбүт улууттан. Покровскай куораттан саҕаланан, Саха сириг бары оройуоннарын хабыада, манна 550 киһи кыттыыны ылыада. Эстафета уолсай уһуна 35 тыһ. км тэннэһиэ. Аны 100 хонугунан уоту Дьоккуускайга аҕалыахтара уонна оонньуулар аһыллыларыгар стадионга факелы уматтаахтара.

Национальный бырайыактар үлэлэрэ салҕанар

Айсен Николаев 2023 сылга национальный бырайыактары олоххо киллэрип түмүктэрин уонна 2024 сыллааҕы былааннар тустарынан субэ мунньаҕы ытта. Саха сиригэр 12 бырайыак олоххо кииринитигэр 2023 сылга 69,74 млрд солк. көрүлүбүтэ. Бу дойдуга национальный бырайыактары үбүлээһин кээмэйинэн Москва уобалаһын уонна Москва кэмитеттэрин үһүс көрдөрүү диэн бэлэһэ гэтэ. Ааспыт сыл түмүгүнэн «Демография», «Үөрэх», «Туризм», «Цифровой эконимикэ», «Экология», «Экспорт», «Куттала суох хаачыстыбалаах айан суоллара» национальный бырайыактар толоруллубуттар. 2024 сылга хапытаалынай тутуулаах 20 тахса эбийиэги, үс муостаны, икки суолу, ону сэргэ бизнэс-акusher 10 пуунун уонна амбулаториялары үлэҕэ киллэрип былаанналар. Кулун тутартан өрөспүүбүлүкэҕэ «Пилота суох авиация тийиһэ» национальный бырайыак чорчитынэн эрэгийиэн бырайыагын олоххо киллэрип саҕаламмыт.

«Крокус Сити Холл» буолбут быһылаан аан дойдуну аймаата

Ил Дархан Москва уобалаһыгар «Крокус Сити Холл» комплексах тахсыбыт быһылаанга сырдык тыыннара быстыбыт дьон дьизэ кэргэттигэр уонна чутас дьоннорутар Саха сириг бары олохтоохторун уонна тус бэйэтин аатыттан дириг кутурданын биллэрдэ. Эмсэһэлэбиттэргэ түргэниик үтүөрэллэригэр баарда. Күндү Саха сириг олохтоохторо! Ааспыт ерөбүлүгэ дьону-сэргэни долгулут алдьархай өссө төгүл көрдөрбүтүнэн, бэйэ-бэйэни харыстааһын, сэргэх, түмсүүлээх буолуу ыарахаттары туорурга төһүү күүс буолар. Этангэ буолуодун!

V-с өрөспүүбүлүкэтээҕи спартакиада саҕаланна

Айдан уонна Нерюнги куораттарга кыһынгы спорт көрүнүгэригэр V-с өрөспүүбүлүкэтээҕи спартакиада саҕаланна. Кулун тутар 25-31 күннэригэр Сахабыт сириг араас муунуктарыттан, Дьоккуускайтан 28 хамаанда 1 тыһынчтан тахса кыттааччыта хоккей, сноуборд, шорт-трек, хайылар, биатлон уо.д.а. көрүнүгэргэ күрэхтэһиэхтэрэ. 190-тан тахса судья, 60 тэрийээччи үлэһиттэрэ. Санатан эттэххэ, бу спартакиада түөрт сылга биһрдэ буолар дьонун суолталаах күрэх.

СӨ Ил Дарханын уонна Бырабыыталыстыбатын пресс-сулууспата.

Болтоҕоҕо Аҕа күрэхтэ ыытылынна

Сэргэх дьаһал. Күрэххэ улуус нэһиликтэриттэн 9 хамаанда кыттыыны ылла.

Елена МАКАРИНСКАЯ

Арасыйыаҕа Дьизэ кэргэн, өрөспүүбүлүкэҕэ Оҕо саас, улууска Ыл саргыта сылларыгар аһаммыт өрөспүүбүлүкэтээҕи төрүт үгэс киирбит Аҕа күрэхин улуустааҕы сүүмэрдир түһүмэҕэ быйыл Болтоҕо нэһиликтэргэ ыытылынна. Болтоҕо нэһиликтэртэн урукку сылларга хас да өрөспүүбүлүкэтээҕи Аҕа күрэхин кыайылаахтара, призера бааллар. Күрэххэ 9 хамаанда кыттыыны ылла. Ол курдук, Болтоҕоттон Крыловтар уонна Седалищевтар, Мугудайтан Яковлевтар, Хатылыттан Барашковтар, Хоптоҕоттон Поисевтар, Чурапчы нэһиликтэртэн Дьяковскайдар, Кривошапкинар, Лукиннар уонна Фоминнар.

Күрэхтэһи үөрүүлээх аһыллытыгар улуус баһылыгын бастакы солбуйааччыта Егор Сивцев уонна улуус дьоккуаттары Сэбэтин бэрэсэдэтэ, улуустааҕы Эр дьон түмсүүтүн салайааччыта Яков Оконешников эбэрдэ тылларын эттилэр. «Оройуонун иннигэр үтүөлэрин иһин» 3-с иһтиэһинээх бэлэһин Адаарыс Хохоон Дьадабар уолун уонна Яков Кривошапкины наҕараадалаатылар. Болтоҕо нэһиликтин баһылыга Сергей Ефремов күрэхтэһи кыттылаахтарын эйүрдэлэтэ, ким бэлэмнээх кыайарыгар баарда.

Кылаабынай судьянан Иван Лукин үлэлэтэ. Кыттааччылар ойбону алларыыга, чэйи оргутууга, остуолбааһытыга, булчут биатлонууга, бэрэбинэни суоран, оттук маһын бэлэмнииргэ күрэхтэһилэр.

Тыһааһыннаах киирсин кэниэ түмүккэ Болтоҕоттон Сергей уонна Саян Крылов-

Кыайылаах Сергей уонна Саян Крыловтар (АЛТАР ТҮҮРҮҮМЭ)

Күрэх түгэнигэр (АЛТАР ТҮҮРҮҮМЭ)

тар эрэллээхтик бастаатылар. Кыайылаах Крыловтар хамаандалара өрөспүүбүлүкэҕэ улууспут чизин көмүскүү барахтара. Кинилэргэ улуус дьаһалтата туруорбут тэлэбиисэр биһинс туттарылынна. Иккис миэстэҕэ Чурапчы «Спортивный» ТОО-н Константин Кривошапкин уолунаан Ай-

талын, үһүс миэстэҕэ Мугудайтан Петр Яковлев уолунаан Петялыын табыстылар. Кыттааччылар бары ойдобунньук биһининэн наҕараадаланылар. Дьизэ кэргэн бырааһынныа буолла дэһэн, сүргэлэрэ көтөбүлэн, астынан тарбастылар.

«Факел» хамаанда - «Снежный барс» күрэх кыайыылаахтара

Улууска — бу күннэргэ. Чурапчыга өрөспүүбүлүкэтээби XXV байыаннай-спортивной оонньуулар үрдүк таһымнаахтык ыытылыннылар.

Марфа ПЕТРОВА

Бийылгы үбүлөйдөзх
тэрээһингэ Саха сириҥ араас
муннуктарыттан байыан-
най-патриотическай кулууп
иитиллээччилэрэ, юнарий-
скай этэрээттэр кэлэн кытын-
нылар. Ол курдук, уопсайа 12
улуустан 13 хамаанда тыҥа-
аһыннаахтык кииристилэр.

●●● Арсен Федоров, күрэх-
тэнийн сүрүн судьуйата:

- Бу күрэхтэгийн Чурапчы сир-
гэр-уотугар үлүс төгүлүн ы-
тылымна. Тэрийээччилэр хас
биирдин кэлбит дэлэгээснийэ-
ни болгомтолоохтук ырустүлэр.
Ыйыыл 13 хамаанда кыттыбы-
тыттан, икки хамаанданы Чура-
пчыт үлүүһа түрүөрдэ. Одоор
7 түһүмэвинэн сатабылларын,
кыайыыга дьулуурдарын, ды-
ныардарын көрдөрдүлэр. Ол
урдук, аан бастаан дойду исто-
риятыгар аналлаах өйү тургу-
тар куюнкурууһа аастылар. Онтон
строевой хаамыыга күрэхтэс-
тилэр. Салгыы уопсай физичес-
кэй бэлэмнэрин көрдөрдүлэр.
Чурапчы, Амма, Уус Алдан
уонна Горнай улууһун иитил-
лээччилэрэ үрдүк көрдөрүүлэ-
ри ситиспиттэр. Бары да хама-
андалар уопсай бэлэмнэрин
таһыма сылын аайы үлүлээн

✉ Кудайылыах «Факел» хамзаанда салайааччыларынан Петр Егоровтыын. (ААҕТАР ТҮӨҕҮНҮТ)

нхэрэ көстөр. Онон кыйгышалаады быһаармы уустугуран иһэр.

Күрэхтэхини түмүгүнөн 16 очукуолуох Чурапчы улуутун «Факел» хамаандата эраллээхтик инники табыста. Чурапчы улуутун «Беркут» хамаандата 23 очукуону ылан, II мизэста Амма улуутун «Молот» хамаандата 29 очукуону ылан, III мизэста Буолдулар. Маны таһынан хас биир-

дди түүнүмэх кыайычлаахтарын бэлнэтээдлэр. «Бастыг хамандыыр» анал агт Горнай улуунун «Сокол» хамаанда хамандыырыгар Алгыс Кардашевскайга тигистэ.

●●● Антон Иванов, кыайычлаах хамаанда хамандыыра:

- Бииниг хамаандабытыгар 7 Чурапчытабы спорт интэринэат-оскуолатын интиллээч-

чилэрс, 2 И.М. Павлов аатынан Чураалчы орто оскуолатын уонна 1 Адаҕар орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ бааллар. Бэйэ-бэйэбитин кытта уруккуттан билсэбит. Ол эрэри манньк састаабынан бастакы-бытын өрөспүүбүлүкэтээби тарээһинигэ кытынныбыт. Түһүмэхтэр олус судургу буола-батахтар. Сзамай ыарырҕалпыт

түлүмэхпитинэн сая ийтиштэ буолла. Манна 5-с мистэ буол-
лубут. Оттон байыаннай эстафе-
та түлүмэҕэ чэлчэки этэ. Кууска,
үчүгүйдик бэлэмнэммит буолан,
кыйыыны ээрдээх этибит.

Өрөспүүбүлүкэ чиеһин бүтүн Арасыыйытаабы күрэххэ көмүскүү барар «Факел» хамаандаа ситиһинилэри баһарабыт.

Сонуну
бу сүгэнэн
кирэн
көрүг

Ситиһии. Чурапчылар “Мин - ааптарбын” бэстибээлгэ улахан ситиһиилэннилэр

Кулун тутар 27 күнүгэр Дьоллоох Дьокуускай куоранка, "Эрэл" сынньалаң киинигэр Бүтүн Арасыйытатаагы инбэлииттэр уопастыбаларын өрөспүүбүлүкэтээди тэрилтэтин өйөбүлүнэн "Мин – ааптарбын" диэн инбэлииттэр айар дьобурдарыгар туһулам-мыт бэстибээл буолан түмүктэнэ.

Манна Сахабыт сирин араас мунукутарыттан доруобуйаларынан хааччахтаахтар хаайтаран хаалбакка талба талааннарын бар дьонго көрдөрөннөр улаханньык биһирэннилэр. Биһиги манна ылбаай ырыалардаах ааптардары, хомоҕой хоһоон маастардарын, үгүкүү кэрэ эйгэтигэр ыга куустарбыт үгүкүүбүттэри, айылбаттан айдарыылдаах артыыстары, мүсүкканылары көрдүбүт. Киинлэр биһиртэн-биһир ураты ис хоһоонноох тус айымньылар бүүс-бүтүннүү олох сырдатын, кэрэтин, үгүстүн туһунан тух даҕаны омуна, кистэлэсүох аһаҕастык көстөдөр, көлөһүдүр.

Биинги Чурагчыбыт улууну-
гар инбэлниттэр уопасты-
баларын, былырынныттан
саҕалаан Саргылана Хомтоно-
ва индээн-саҕалаан бэрт таһа-

② Чуралчы дэлгээснийгээ.

арылаахтыг үлэлиг сэлдээр. Кини хорхун санаатынан, бийл Төлөй нэриилгээр бү бэстибэл үлүүстээ түнүмэ-р үрдүк талымнаахтыг аасла-та, бу тэрэвиг өсөө чочуул-дан, түлсэрдэлэн иннижигтийг

даданы салгынытылларыгар
эрэниэтин.

Дьокүүскайга буолбут бастыҥ балтэ Сартыдана Николаевна бойута салайан туорт бастыҥ нүөмэрин илдьэ бара сырытта итиннээ бу туорт кыттааччы

бары улахан сүтийнлээх, кыа-
йыһаах-хотуудаах кэднилэр.

Ол курдук, поэзия хаймсахатыгар – Чурапчы изилдэгиттэн Наталья Сергеева-Ана кыһа "Сахам тыла – мин бачыйым" хоһоонунан 2 миэстэ, ырыа жанрыгар Соловьев найилдэгиттэн Андриан Соловьев "Ырыабын ыллыбын" бэйэтин суруйуутугар уонна толоруутугар 2 миэстэ, Кытаанах изилдэгиттэн Николай Суздалов туруоруугунан "Дело в шляпе" эстрадий үгүкүөнүн 2 миэстэ буолары ситистилэр.

Кинидлэри сэргэ Чурапчы нэһилиэгиттэн Василий Петров-Живой "Всёли Озбар – исполнитель желаний", "Хроники Воинна Света", "Хранители равновесия: Маги Полночи" диэн бодот айымньыларынан "Декламация" хайысхатыгар мугутуур хайыһылалар аатын ыла (Василий аатын бу бэстибээлгэ "Сага олох" хайыат үрдүкү кэрэспэдьинэ Сэмэн Жендринскэй тиниэн көмүскээтэ), итинэн куоракка анал кэлсэ-тингэ ыгырылыһа, "Сайдыс" өрөспүүбүлүсэ суруналыһыгар бэстээтэлэргэ сэрэппикээтинэн наһарадалаһа.

Василний Петров

Спец.корр

Бар дьон туһутар

Ахтан-санаан. Саха бастакы быраастарыттан биирдэстэрэ — Прокопий Сокольников.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКИЙ

Муус устар 1 күнүгэр Чурапчы салиэнньэтигэр, уруккута Боотурускай улуус киинигэр, быраас Прокопий Нестерович Сокольников маннайгы балыһаны аспыта 124 сылын туолла. Оччолорго улуус кыраый балыһата нэһилиэнньэҥэ эминэн көмөлөһүүгэ биллэр-көстөр тосту уларыһыны оҕорор кыаҕа суоҕа. Ол эрэри улуу нуучча омук научнай медицинэтин кэккэ төрүттээчилэригэр үөрэммит сахаттан бастакы быраас түг харанҕа мунан олохтот сахаларга балыһаҕа эмтэни үчүгэин дьин-чакчы итэҕэспитэ.

Бар-дьонго үтүөнү оҕорбут кини олох биллибэккэ хаалара оччотооһу да кыаллыбат суол эбит. Кини аата билгитин да умнулло суохтаах. Норуот доруобуйатын харыстабыла күннэтэ ордук суолталанан иһэр. Онон сибээстээн мантан аллара Прокопий Нестерович эмтиир үлэтин туһунан сорох билиэтээһиннэрин оҕоробун.

Улууска маннайгы балыһа

Өрөбөлүүсүгэ иннинэ Саха сирэ ыраахтааҕылаах Арасыйга саамай хаалан иһэр кыры сирэ этэ. Уобаласка ахсааннаах эмп тэрилтэ үлэлиирэ. Хойуу нэһилиэнньэлээх Боотурускай улуутар балыһа суоҕа. Нэһилиэнньэни эмтээһин бүүс-бүтүннүтэ аҕабыттар, ойууттар уонна отоһуттар илиилэригэр этэ.

1897 сыл ыам ыйын 27 күнүгэр тыа нэһилиэнньэтин эмтээһини тупсары туһунан сокуонна олохуран Саха уобаласыгар 10 эмп учаастактарын тэрийбиттэрэ. Ол үрдүнэн ити реформа кэнниттэн даҕаны Саха сиригэр 1900 сыллаахха баара-суоҕа 13 быраас үлэлиирэ.

Университет медицинскэй факультетын бүтэрэригэр Прокопий Сокольников учууталлара уонна табаарыстара Москубаҕа хаалан үлэлииргэр көрдөспүттэрэ. Ол эрэри кини ону былынар кыаҕа суоҕа. Төрөөбүт буорутар төннөн, дьонугар-сэргэтигэр туһалыр баҕа санаатын Прокопий Нестерович содуруу да үөрэнэр сылларыгар мүччү туппатаҕа. Үөрэҕин бүтүрүт дьылыгар кини Саха уобалаһын салайааччыларыттан үс төгүл дьаһыһан туран дойдутугар үлэҕэ ынгырылларыгар көрдөспүтэ. Түмүгэр, 1898 сыл ахсынньы 16 күнүгэр, губернатор Скрипичин 14-с нүмэрдээх бирикээһинэн Дьокуускайдааҕы уокурук төрдүс эмтиир учаастагы бырааһынан аһаммыта.

Боотурускай улууһу бүтүннүүтү уонна Мэҥэттэн сорох сирдэри хабар төрдүс учаастак эмчиттэрин көрүүтүгэр барыта 31618 дууһа тиксэрэ а.э. манна Саха сирин нэһилиэнньэтин 1/8 кэринэ кириэрэ. Учаастак киининэн Чурапчы салиэнньэҕэ буолбута. Ол саҕана манна улуус быраабата, начаалынай норуодунай училище, танара дьыта, почта-телеграф хонтуората бааллара.

1899 сыл бэс ыйын 1 күнүгэр Прокопий Сокольников Москубаттан Дьокуускайга кэлбитэ. Кэлээт губернатор Скрипичинга, уобаластааҕы медицинскэй иниспектэр эбээһинэһин толорооччу В.А. Вонгродскайга сылдыталаабыта. Медицинскэй иниспектэр саҕа аһаммыт бырааска Чурапчыга нэһилиэнньэни эмтээһин туругун, бэлэсэр Д.И. Бартедьев үлэтин кытары биллһиннэрбитэ уонна быраас сорукутарын туһунан уопсай сүбэлэри биэрбитэ.

Прокопий Нестерович Чурапчыга кэлээт кини хомойор хартыынатын көрбүтэ. Балыһа, эптиэкэ аналлаах дьыалар суоҕа, бэлэсэр Бартедьев ыарыһахтары ханна түбэһиэх көрөр эбит этэ, оттон бэйэтэ аҕабыт дьыагыгар кыбыллан олохтотэ. Улуус уонна уобалас тойотторо нэһилиэнньэ доруобуйатын харыстабылыгар туох да суолтаны биэрбэттэриттэн салла санаабыта.

Үлэтигэр кириээт быраас Прокопий Сокольников бэлэсэр Д.И. Бартедьев уонна улуус тойотторун кытта билсиптэ, сүбэлэспитэ. Онуоха кини эмп суолтатын быһаарбыта, научнай медицинэ дьин ойууннааһын, удааннааһын буолбатаһын дакаасты сатаабыта. Ыарыһахтары көрөргө уонна эмтииргэ хайаан да туспа дьыа-уот, сеп-сэбиргэл, сөптөөх тэрил уонна усуллубуйа наада буоларын этэн туран, быраас улуус кулубатыттан балыһаҕа аналлаах туспа дьыаһы биэрэрин модьуйбута.

Миэстэтигэр балаһаанньаны билсэн баран, куоракка кирибитэ. Онно бэс ыйын 18 күнүгэр уобаластааҕы эмп иниспектэригэр маннайгы көрдөһүү суругун түһэрибитэ: төрдүс учаастакка үп көрдөөбүтэ уонна араас болуорустары туруорсубута.

1899 сыл бэс ыйын 14 күнүгэр Боотурускай улуус быраабата “эптиэкэҕэ, балыһаҕа уонна эмчиттэр олохторутар аһаан 5 сыл устата болдохтоон улуус быраабатын эргэ дьыаһы уонна урукку мессүйөнү биэрэргэ” уураах таһаарбыта. Бу икки дьыаһы өрөмүөннүүргэ уонна балыһаҕа сөптөөх тыа уларытан оҕорорго Чурапчы бырааһа уобаластааҕы эмп иниспектэриттэн 600 солкуобайы көрдөөбүтэ. Ол ыйыммүгэ, үп бэрилдибитэ.

Харчыны ылаат Прокопий Нестерович өрөмүөн үлэтин тэрийбитинэн барбыта. Нэһи-

лиэктэртэн маастардары, мас уустарын, охоччуутары булутаалабыта. Үлэ түргэн тэтиминэн баран испитэ. Аны балыһа инбэнтэрин оҕорторууга уонна үлэһиттэр хамнастарыгар 500 солкуобай үбү эбии көрдөөбүтэ. Уобалас тойотторо бу да сырыһа утарсаллара олуона курдук буолбута, үп эмиз кэлбитэ. 1900 сыл олунньу 21 күнүгэр уобалас архитектора уонна В.А. Вонгродскай Дьокуускайтан тахсан үлэ үчүгэй хаачыстыбалаахтык ыгтыллыбытын туһунан аналлаах аахтаны оҕорон губернатрга түһэрибиттэрэ.

Эдэр быраас итинэн уоскуйбатаҕа. Сотору 5 куйкалаах балыһаҕыгар ыарыһахтары сытыарбытынан барарга дьулуспута. Онон ыарыһахтар астарын атылаһарга уобаластан эмиз үп көрдөөрүгэр туруорсан ити дьыл кулун тутар 23 күнүгэр 750 солкуобайы ылбыта.

Ити кэнниттэн балыһаҕа үлэһиттэри сүүмэрдээбитэ. Онон 1900 сыл муус устар 1 күнүгэр улууска аан бастакы балыһа аһыллыбыта.

Бастакы балыһа эргэ дьыалар 1910-1912 сылларга Прокопий Нестерович саҕа типовой балыһа дьыаһын туттарыар дьэри туһалаабыттара. Сахаттан бастакы быраас умсугуйан туран үөрэммит таптыыр идэтинэн ити курдук хара маннайгыттан эрчимнээхтик үлэлээн барбыта. Үлээннээхтэрэ ахталарынан, доктор Прокопий Нестерович Сокольников сарсыарда эрдэттэн кизһэ хойукка дьэри ыарыһахтары көрөрө, улуус тойотторун кытта араас кэпсэтиилэри ыстара, түүннэри-күнүстэри тиэтэллээх ынгырылларга ыарыһахтарга барара, араас ыраах командировкаларга сылдыра, быһата, кини күннээҕи үлэтэ ханнык да үлэ күнүн нуорматыгар баппат этэ, сорох түгүннэргэ утуйбакка да кэриэтэ үлэлиир курдуга.

Сокольников быраас мунурдаахтара ыалдыбыт, атахтара тостон сытыйбыт дьоннору эһэрээссийэлээн үтүөрдүтэ-лээбитин туһунан ахтымылар, архып докумуоннара кэлсириллэр. Ол буоллаҕына оччотооһу эмп аһыйах кэмигэр, хирургическай тэриллэр суохтарына Сокольников лаппа урдук кылаастаах эмчит буоларын туоһулуур.

Ити курдук быраас Прокопий Нестерович Сокольников ыарыһахтары эмтииргэ ахсаабат кыһамньытын, сатабылын, кини ойууттары уонна отоһуттары утары ситиһилээхтик охсуспутун туһунан элбэх чакчылар кэпсиптилэр. Ити түмүгэр саас-үйө тухары бүрүүкээбит сахалыы эмчиттэргэ улуус олохтоохторун итэҕэлэ айгыраабыта, балыһаҕа тардыстым улам элбээн испитэ.

Ыспырапка

Прокопий Нестерович Сокольников (1865-1917) — саха бастакы быраастарыттан биирдэстэрэ, уопсайта баһылыгы дьыаһыт, сирдэтээһини.

— 1865 сыллаахха Боотурускай улуутун III-с Дьокуускай нэһилиэгэр Сирдэтээһин аҕатын ууһугар төрөөбүт. 26 сааһыгар Томскай куоракка аҕабыр уонна очно губерния гимназиятын бүтэрээт Томскайдааҕы медицина факультетыгар туттарсан кириэр.

— 1895 с. Алын Новгородка бүтүн Россиягааҕы промышленность уонна уус-уран быыстапка аһыллар. Онно Саха Сириттэн Прокопий прогимназияҕа биригэр үөрэммит доһотторо Василий Васильевич Никифоров уонна иһи-били Бүөлүр уонна Михаил Афанасьевтар тиксиптэр. Ол сыл быыстапка Сибиирдээҕи отделын улууну биллиилээх учуонай П.П. Семенов-Тянь-Шанскай саһайбыт. Прокопий доһотторо кинини элүүр-сөөдө быһытынан ытырары сурук оҕорторбуттар. Петр Петрович сахалары сөбүлүү көрөн Прокопий Нестеровичи Томскайтан Москваҕа көһөрөргө Просвещения Министириспектигэр хатаһыстыҕа суруйбут. Инник тыһан Москваҕа кэспүт уонна үөрэнэр сылыгар өмүтөөһү дойдун ордук уһулуучу биллэр учуонайдарыгар физиколог И.М.Сеченовска, педиатр Н.Ф.Филатовка, Н.В.Склифосовскайга уода үөрэммит.

— 1898 сыллаахха 33 сааһыгар Москвагааҕы государственнай университет медицинскэй факультетын бүтэрэн үздэнай быраас идэтин ылбыт.

— 1898 сыллаахха Прокопий экзаменнарын ситиһимтээхтик туттаран быраас дипломун ылар. Ол саҕана Москваҕа олорор Саха сирин эр кэскэ ытыһыа сылдыбыт сылыһай кинини Лев Толстойдуун билиһиннээтэр. Билиһини суруйаачы Москвагааҕы Хамовнической переулочка бээр квартиратыгар аспыт. Лев Николаевич ол сылларга духобордтар тустарыгар нһаллар эбит, онон сыттан Прокопий духобордлар Ууг. Майага дьыла атааргар уонна куус кэме буоларыгар көрдөспүттэр. Уерууну кытта сөбүлүһээт кэспэ тилиһтиригэр дьыла икки ыйы быһа арыаллабыт, аһаһан быраас быһыһынан оҕолору, дьахталлары эмгээбит. Үөрэһиттэн төннөөт Прокопий Чурапчыга бырааһынан аһаммыт.

— 1899 сыллаахха Иркутскайдааҕы «Восточное обозрение» хаһыат сэттис нүмэригэр «Жены и дети духоборов» дьин Сокольников ыстатыата тахсыбыт.

— 1902 сыллаахха Прокопий иккистээн Лев Толстойдуун Яснай Полянаҕа тийиэх көрүһүтэр. Бырааһындааһалларынан саҕана суһулаачы «Дорогому Прокопий Нестеровичу Сокольникову на добрую память от Льва Толстого» дьин суруктаах хаартыһатын бэлэстээбит.

— 1902 сыллаахха Прокопий Нестерович Лидия Михайловна Никифорованы ойх ылбыт. Ойогор учуутал үөрэттэх буолан эргэһин батыһан ыраах Саха Сиригэр килибит. 4 оҕороннуктаах, ол эрэн кэргэн 1910 с. ыалдьан олохтон туораабыт.

— 1917 сыл ахсынньу 10 күнүгэр Прокопий Сокольников элбэмэҕэ ыарыһаттан олохтон түгээбит.

Ситиһиилэр сыллата үксүүлэр

Үөрэх-иити. Бастакы кыбаартал түмүгүнэн үөрэх эйгэтин ситиһиилэрэ.

Чурапчы үөрэнээччилэрин научнай-чинчийэр үлэлэрин таһыма, кыттар хайысхалара сыллата үрдүүр.

Академик Владимир Ларионов аатынан «Ииникигэ хардыы» XXVIII-с научнай-практической конференция өрөспүүбүлүкэтээни түһүмэҕэр 43 секциянан улуус 18 оскуолатыттан 70 үөрэнээччи кыттан, уопсай түмүккэ Саха сириг үрдүнэн улууспут хамаандата бастакы миэстэни ылла. 37 оҕо миэстэлэстэ.

Лауреат аатын Д.Г. Варашков аатынан Бахсы орто оскуолатын 11 кылааһын үөрэнээччигэ Тарасовкина Регина сүктэ. Арасыйыа таһымнаах конференцияларга кыттарга 25 үөрэнээччи мэктиэлээммиттэн Чурапчы гимназиятын үөрэнээччигэ Юлиана Саввина XVIII-с «Национальное достояние России» Арасыйыа талааннаах ыччатын ситиһиитин куонкуруһугар 1 ст. дипломунан наһараадаланна (салайааччы С. С. Абрамов).

Үөрэнээччилэр Бүтүн Арасыйыа таһымнаах олимпиадаларын өрөспүүбүлүкэтээни түһүмэҕэр 15 предметкэ 62 кыттараччы ыгырыллан, 4 оҕо кыайылаах уонна 15 оҕо призёр буолла: информатикага призёрдар – Александр Коля (С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолата), Дьяконов Алеша (улуустаагы гимназия); саахымат композициялар призёрдар – Максимова Юлиана, Слепцов Миша (Хатылы орто оскуолата), Захарова Саша (улуустаагы гимназия); физкультурага кыайылаах – Лукин Ваня (улуустаагы гимназия), призёрдар – Сивцева Анна, Степанов Ньургун, Дьячкова Вероника (Чурапчытаагы интернат-оскуола), Петров Богдан, Эверстов Эрал (С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолата); технологияга призёрдар – Макарова Альмира, Посельская Айгына (Диринг агрооскуолата); ОБЖга кыайылаахтар – Захарова Аня, Абрамов Алеша, Сергеева Гая (улуустаагы гимназия), призёр – Дьячковский Артем; черчениега призёр – Сибирякова Маша (улуустаагы гимназия); саха тылыгар призёр – Нектегеева Евгения (С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолата).

«Профессионаллар» эргийиэннээҕи күрэхтэригэр Уһаа Бүлүү улууһугар «Быһыһар-өрүүһүр үлэлэр» салаага, Чурапчы гимназиятын үөрэнээччилэрэ С.С. Абрамов салалтатынан кыһыл көмүс мэтээли ылары ситистилэр. Сылан орто оскуолатын оҕолоро Дьоккуускайга ситиһиллэннилэр: «Лабораторный медицинский анализ» – Антон Сивцев, 10 кылаас, кыһыл көмүс мэтээл (салайааччы – М.Н. Макарова); «Лечебное дело» – Диана Попова, 10 кылаас, боруонса мэтээл (салайааччылар – Л.Н. Никитина, С.Н. Христофорова); «Социальный и медицинский уход» – Миша Слепцов, 9 кылаас, кыһыл көмүс мэтээл (салайа-

аччы – Л.Н. Никитина); «Эстетическая косметология» Валерия Макарова, 10 кылаас, кыһыл көмүс мэтээл (салайааччы Е.Г. Макарова); «Фармацевтика» – Айта Захарова, 10 кылаас, боруонса мэтээл (салайааччы Л.А. Дьячкова); «Звукорежиссура» – Эдик Трофимов, 9 кылаас, үрүҥ көмүс мэтээл (салайааччы А.Г. Борисов).

Спорт. Уус Алдан Бороһонугар Николай Тарскайга анаммыт оҕолорго өрөспүүбүлүкэтээни турнирга, Чурапчы улууһун эдэр бөлөһтөрө бастакы миэстэ буолары ситистилэр. Ярослав куоракка Бүтүн Арасыйыа таһымнаах чэпчэки атлетика күрэхтэригэр Чурапчытаагы орто спортнай оскуолатын Хадаардаагы филиалын интиллээччигэ, 8-с кылаас үөрэнээччигэ Айтал Григорьев 2000 миэстэрэҕэ моһоллоох сүүрүүгэ чемпион үрдүк аатын сүктэ, уонна 1500 миэстэрэҕэ 2 миэстэ буолары ситистэ (тренер – Революй Елисеев).

«Триумф» спорткомплекса чэпчэки атлетикага доруобууларын хазачахтаах дьонго өрөспүүбүлүкэ кыһынҥы чемпионатыгар 4 оҕо улуус сүүмэрдэммит хамаандатыгар киһирэн ситиһиллээхтик кытыннылар. Мичийэ Павлова (С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолата) ядро быраабытыгар, 60 м. сүүрүүгэ чемпион үрдүк аатын ылла.

Физическэй култуура үтүөлээх учуутала Владислав Кривошапкин бйриниһигэр ытыллыбыт 2 күннээх өрөспүүбүлүкэтээни турнирга Таатта, Уус Алдан, Нам, Орто Халыма, Чурапчы улуустарыттан уонна Дьоккуускай куораттан 17 хамаанда кытынна. Кыргыттарга Чурапчы бастакы хамаандата бастаата, иккис хамаандата 2 миэстэни ылла. Уолаттарга Чурапчы бастакы хамаандата 2 миэстэ буолла. Владислав Николаевич анал бириһиэ Орто Халымага барда.

С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын 3 «а» кылааһын үөрэнээччигэ Арылхан Деллохов хабылыкка, хаамыскага өрөспүүбүлүкэ чөмпүүһүнэ буолла.

Г.Д.Протодаконов аатынан Алабар орто оскуолатын 9 кылааһын үөрэнээччигэ Лилиана Бакишева өрөспүүбүлүкэтээни «Байанай бэлэҕэ» саха төрүт

оҕунан ытты турнирыгар тыһаһыннаах киһирэн кэнниттэн, кубаҕы уонна куу ыттыга бастаан, тиини ыттыга 2 миэстэ буолан, уопсай түмүккэ кыайылаах үрдүк аатын ылан, спорт маастарыгар кандидат нурматын толордо.

Мэнэ Хангалаас улууһугар Павловокайга ытыллыбыт Петьа Колосовка анаммыт национальной мстанымыларга өрөспүүбүлүкэтээни турнирга Чурапчы улууһун оҕолоро чабылхай ситиһиллэннилэр, троеборье түмүгүнэн Никитин Марик – 1 м., Кузьмина Күнэ-йээнэ – 3 м. буоллулар.

Таатта улууһун Уус-Таатта оскуолатыгар СӨ «Спортивные акутяне» үөрэнээччилэр спартакиадаларын ахсааныгар киһирэр хотугу многоборьега бастымыр иһин күрэххэ Чурапчы улууһа 3 миэстэҕэ тааста.

Профессор Г. П. Башарин аатынан Сылан орто оскуолатыгар, аан бастаан көгүл тустууга ССРС спордун маастарын аатын ылбыт Иннокентий Протодаконовка анаммыт XII-с аһаҕас өрөспүүбүлүкэтээни тустуу түһүлгэтигэр Мэнэ Хангаластан, Уус Алдантан, Чурапчыттан, Тааттиттан, Томлоттон барыта 173 эдэр бөлөс кыттыны ылла. Чемпионнаатылар: Сылантан Говоров Айсен, (22 кг.), Беляев Уйгун (20 кг.), Макаров Авсик (24 кг.), Макаров Айсен (38 кг.), Носов Айхал (45 кг.), Марков Ариэн (44 кг. дылы); Мугудайтан Коркин Айсен (30 кг.), Сивцев Владислав (28 кг.); Арылаахтан Лаптев Айсан (32 кг.), Телойтөн Давыдов Эрал (41 кг.), Чурапчыттан Игнатиев Георгий (55 кг. дылы).

Чурапчы улууһун «Боотур Уус сымдааннара» программа «Подвигу дедов-наша память» патриотической бырайыагынан чэрчитинэн, улуус оскуолаларын 21 үөрэнээччигэ олунуу ыйга Санкт-Петербург-Новгород-Старая Русса куораттарынан айаҥта сылдьан кэллилэр.

«Муус Устар-2024» эдэр ыччат фестивалыгар «Саас» Оҕо медиафорумун кыайылаахтарынан ортотугар Хайахсыт оскуолатын оҕолоро ааттаннылар: 1 миэстэлээх 8 № хамаандага – Вика Борисова, Света Заровниева, Коля Бандеров, Таман Пойсеев, Колесов

Вадим; 2 миэстэлээх 2 № хамаандага – Амелия Пинигина. Хадаартан Алена Ксенофонтова «Бастыҥ тизикс айааччы» анал ааты ылан, СӨ народнай депутата, көгүл тустууга аан дойдуну чемпиона Виктор Лебедев бириһинэн наһараадаланна.

Анал байыаннай дьайыы дьоруойдарыгар анаммыт «Нарисуй защитника Отечества» регионаагы уруһуй куонкуруһугар, кыра оҕолор ортолоругар Үрэх Күөрэ үөрэнээччигэ Эвелина Сысолятина кыайылааһынан буолла.

Улууспут оскуолаларыгар өрөспүүбүлүкэ таһымнаах научнай-практической конференциялар ытыллынылар. Соловьев орто оскуолатыгар «Бырааттыы Васильевтар-сырдыгы саҕааччылар, кизг суолга сирдээччилэр» конференция алтыс төгүлүн 4 хайысханан ытыллан 189 үлэ көмүскэннэ, 26 оҕо араатардар күрэхтэригэр, 57 оҕо тойукка, чабырдахха, остуоруйа кэпсээһинигэр күрэхтэспилэр, ону тэҥэ ойууһуур-дүүһүнүүр, прикладной ускуустуба хайысхатыгар 122 оҕо кыттыны ылла.

Улахан Күөл сүрүн оскуолатыгар «Макаров аабылара» биолог-учуонай Афанасий Макаров төрөөбүтэ 100 сылыгар ытыллына, 6 улуустан уонна Дьоккуускайтан 261 киһи, кэтэхтэн түһүмэххэ 13 улуустан уонна Дьоккуускайтан 317 киһи кытынна.

Сахалыы «Бардыры» үөрэнээччилэр конференциялара улууска, өрөспүүбүлүкэҕэ аан маңнайгытын ытыллына. Улуустаагы түһүмэх Болтоҕо орто оскуолатыгар ытыллан 18 оскуолаттан 91 оҕо кытынна, онтон өрөспүүбүлүкэтээни түмүк Ийэ тыл форумугар биллэриллэн, биһиги улуустан 9 оскуолаттан 34 оҕо үчүгэйдик кытынна.

Өрөспүүбүлүкэтээни «Ноһуруодан аабылара» конференция С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатыгар 111 үөрэнээччини түмэн ытыллына.

Тохсунньу ыйга, Мындааа-ыйга Р.И. Константинов аатынан Амма орто оскуолатын саҕа таас дьыһа үөрүүлээхтик аһылына. С.А. Новгородов аатын сүтэр Чурапчы орто оскуолатын 315 миэстэлээх салҕаһынын үлэтэ улууспут Аҕа баһылыга Степан Саргыдаев быһаччы туруорсуутунан, бу муус устар ыйтан ытыллара чопчуланна.

Өрөспүүбүлүкэҕэ ытыллыбыт сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор быраабы кэһиллэр уонна экстремизмы сэргэтэр үлэ чэрчитинэн бырайыак уонна программа күрөҕэр Мугудай оскуолата бастаан, дипломунан уонна ноутбугунан наһараадаланна.

Үрэх хаачыстыбатын көрдөрүүлэрин, дьобурдаах оҕолор ситиһиллэрин, педагогтарбыт таһымнарын түмүгүнэн оскуола үлэтэ сыаналанар. Ол курдук, 2023 сыл түмүгүнэн өрөспүүбүлүкэ оскуолаларын

рейтинигэр 100 бастыҥ оскуола кэккэтигэр улууспут 5 оскуолата, 7 агрооскуолата киридилэр.

Амма улууһун Болугур орто оскуолатыгар СӨ үөрэҥиритин туйгуна, РФ уопсай үөрэхтээһинин бөмүөттөөх үлэһитэ Марфа Юдовна Ивановага анаммыт «Прекрасен наш союз» нуучча тылын уонна литературатын учууталларын методической холбоһуктарын регионаагы күрөҕэр С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын хамаандата 3 миэстэни ылла.

Бүлүүгэ ытыллыбыт «Учуутал – эр киһи идэтэ» өрөспүүбүлүкэтээни куонкуруска Чурапчы гимназиятын информатикага учуутала Игорь Васильевич Сивцев «Чинчий-эччи учуутал» анал ааты ылла уонна Бүлүү улууһун баһылыгынан анал бириһин тутта. Мугудай орто оскуолатыгар ытыллыбыт Илин эһээр эдэр учууталларын куонкуруһугар 6 улуустан 17 эдэр учуутал кыттыны ылла. Кыайылааһынан Амма улууһуттан Бүтүн орто оскуолатын историяга уонна обществознаниега учуутала Егор Никифоров табыста. Финалистар: Мугудай оскуолатыттан история уонна обществознание учуутала Юрий Санников «За историческое просвещение» анал ааты ылла, Чурапчы гимназиятын математикага учуутала Любовь Дьячковская өрөспүүбүлүкэ таһыгар стажировкаларанар путевка тутта.

«Учитель года СВФУ-2023» аат Чурапчы гимназиятын математика учууталыгар Кыдаана Екечьямовага уонна информатика учууталыгар Прокопий Захаровка индирилиннэ.

Р.И. Константинов аатынан Амма орто оскуолатын дириэктэрэ Виктория Пермякова РФ Тыатын хаһаайыстыбатын министирэ Дмитрий Патрушев Махтал суругунан наһараадаланна.

«Муус Устар-2024» эдэр ыччат фестивалыгар Чурапчы нэһилиэгин «Мичил» уһууаанын эдэр педагогтара О.И. Гоголева уонна Е.С. Батарикина «Перспективы в познание» хайысхага «9 томтор оонньуулар» остуол оонньууттар маастар-кылаас ытыллар, Салгыы ВДНХ «Россия» быыстапка-форумугар Үөрэхтээһин күнүтүр туран ыалдьыттар, кытааччылар кизг сэгээринлэрин ылла. Маана «Үөрүү» эбии үөрэхтээһин киһини үрдүк категориялаах педагог-маастара Альбина Дьячковская сувенир оноруута маастар-кылаас кытта.

Төлөй орто оскуолатын биология, химияга учуутала Вера Луковцева Бүлүү куоракка ытыллыбыт «Хрустальная ветвь» өрөспүүбүлүкэтээни естественнэй цикл учууталларын куонкурустарыгар кыттан, «Учитель-экспериментатор» анал аат хаһаайына буолары ситистэ.

Улуустаагы үөрэх управлениетин пресс-киһиэ.

Киинэ Маайыс

Кэпсиэхпин баҕарабын. Ыччат наставнига, култуура туйгуна Мария Местникова туһунан.

Былатыан КУОРКУН.

Киинэ Советской кэм саҕана норуот олоҕор ускуустуба биһир дьоһуннаах көрүмүн быһыытынан сайдыбыта. Киинэни нэһилиэнньэбэ таһааран көрдөрөөччүлэринэн кинемеханистар буолаллара. Күннээҕи кэпсэтиилэргэ оччолорго үлэһит дьону «Үлэ дьээн баран мунулка ытаабыт киһи», дииллэрин истэр буоларбыт. Биһир чэхчэ оннук киһинэн Чурапчы оройуонун Сыланнааҕы киноустановка-тын кинемеханига Мария Федоровна Местникова ааттыылара. Дьонун-сэргэтин ортотугар Киинэ Маайыс дьээн аатынан биллэрэ.

Киинэ 1949 сыллаахха кулун тутар 28 күнүгэр Чурапчы оройуонун Аччадар нэһилиэгин Түөйэтигэр Федор Львович уонна Ульяна Николаевна Местниковтар дьээн кэргэттэригэр саамай оһоҕос түгэһинээҕи оҕоннон күн сиригэр көрбүт. Төрөппүттэрэ 1942 с. Чурапчы оройуонун күүс өтгүнээн көһөрүү сылларыгар Эдьмгээнгэ көһөрүллэн балык булдулар сый-дыбыттар.

дьыбыттар.

Мария 1968 сыллаахха Сылан орто оскуолатын бүтэрэн баран оччотооҕу «Оскуола-производство-үрдүк үөрэх» баччымынан бөдөҕсүйбүт Субуруускай аатынан соҕхуос Сыланнааҕы от-делениетын Түөйэ учаастагар үс сыл манныксытынан үлэ-лээбитэ. 1972 сыллаахха Дьо-куускайдааҕы 7-с нүөмүрдээх кинемеханиктар училищела-рын бүтэрэн, дойдутугар кэлэн бастаан Чыаппаратааҕы кино-установка кинемеханигынан үлэтин саҕалаабыт. Онтон 1973 сыллаахха Сыланнааҕы кино-установка кинемеханигынан аҕаһаабыттан харыс да сири халбарыйбакка Сыланга Уһуу Күөл бөһүөлэгэр үлэлээбитэ.

Бастагы сылларыгар улахан уопуттаах өр сылларга кинеме-ханигаабыт Степан Лебедевичин үлэлээбит. Степан Иванович наставнигынык быһыытынан үгүс сүбүннү-аманы биэрбит. Үлэ-лииргэ баҕалаах Мария испис-лине быһыытынан «илиитэ» тутта биллэн барбыта. Оччолор-го оройуон киноустановка-рынан социалистическай ку-оталаһы тэнийбит кэбэ этэ. Үлэни-хамнаһы өрө тутан, ыкса

ылсыһан үлэлиир үгүс күннэр этэ. Киинэ көрөргө нэһилиэн-нээ тэрдьһыһаах буолан дьон сөбүлээн сылдьара, инньэ тынан бэриллибит былаан мэлдьи тую-лара.

Маны тэҥэ Мария Федоров-на саҕа тэриллит «Чурапчы» соҕхуос территориятыгар Арыылаахха, Кытаанааха, Улахан Күөлгэ-Бэрэбэ-Түөйэбэ баар киноустановка-ларга, бири-гээдинэй систимэһэн үлэлиир саҕана, биригэдьиригээбитэ.

Сүүрэн-көтөн күн айыы киинэ барытын-кэлитини хонтуруоллуур, табатык атта-ран үлэ көрдөрүүтэ, көдүүһө түмүктээх буоларын ситиһэрэ. Нэһилиэннээ ортотугар киинэ-ни пропагандалааһынна үгүс өрүттээх үлэни ыппыта. Бэ-риллибит ыйдааҕы, сылааҕы, пятайкатааҕы былааннарын мэлдьи аһары толороһо, үлэтин таһынан кулууптар үлэһиттэ-рин кытта нэһилиэннээ кул-туура сайдылыгыгар биһир хайыс-хынан үлэлиилэрэ. Ол курдук, нэһиликэс общественной олоҕор, субуотунньуктарга, уус-уран самодеятельноска, кулууп тэрээһиннэригэр өрүү көхтөөх-түк, көгүһүккэ кытара.

Киинэ култуура уонна киинэ эйгэтигэр үгүс суобастаах үлэ-тэ сыаналанан 1984 сыллаахха «Ыччат наставнига» аат иһэ-риллибитэ. Бу сыл Саха сиригэр култууратын үлэһиттэрин VI-с съездингэр делегатынан та-лыллан сылдьыбыта.

1989 с. Советской киинэ төрүттэммитэ 70 сылынан «ССРС култууратын туйгуна» дьээн бэлиэһэн наҕараадала-мыта. 1987 с. оройуон иһигэр кинемеханиктар ортолору-гар ымытыллыбыт куонкуруска «Идэтинэн чулуу» дьээн ааты ылбыта. 1988 с. «Үлэ бэтэрээнэ» мэтээлинэн, 1995 с. Аан дой-дуга киинэ тэриллиттэ 100 сылынан «СӨ култууратын туй-гуна» бэлиэһэн наҕараадала-мыта.

М.А.Герасимова-Сэнгээрэ «Тыа сиригэр култуурата: Чу-рапчы улууһа» дьээн кинигэ-тигэр Мария Федоровна бэйэ-тин ахтымтыгар маннык су-руйар: «Киинэ үлэтэ көрдөххө чэпчэки курдук да, ис-иһи-гэр киирдэххэ, үлэлээн бар-дахха ымпыга-чымпыга элбэх. Аһарда киинэ таһарга суоп-пардары ааттаһан-көрдөһөн, сайымнары-кыһыннары тоҕо-

рун-хатарын да сыанан аһаа-бах. Сэбиэскэй кэмгэ дьон ки-инэбэ маассабайдык сылдьара. Бырааһынныктарга, быыбар-дарга тохтоло суох түүннэри, сороһор сарсыарда 4 чаастан саҕалаан көрдөрөбүт. Саҕа ки-инэлэри «кассабай» - дьээн аат-таан биһир күн үс киноустано-вка биһирдэ көрдөрөрө. Холобур, 7 чаастан Кытаанах, онтон Сыл-аннар уонна түүннэри Улахан Күөл киноустановка-та илдьэн көрдөрөрө». Мария үлэ-тэ үгүс суобастаах, бэриниилээх туруу үлэһит буоларын көрдөрбүтэ. Сахалыы сиринэн аһыныгас холку сэмэй майгылааҕа.

Биһиргэ төрөөбүт эдьиийин уонна убайын оҕолоро кырала-рыгар тулааһаах хаалбыттарын, көрөн-истэн атахтарыгар туру-ортаабыта.

Мария Федоровна Местни-кова ыарахан ыарыһыттан 2020 сыллаахха олохтон туораабыта.

Үлэлээн-хамсаан ааспыт кэмнэрин, оройуон киинэтин сайдытыгар кыллэригэр кылаа-тын нэһилиэгин дьонно-сэргэтэ, биһир идэлээхтэрэ умнубаттар.

Үөрэх. Идэ иннинээҕи бэлэмниир үлэ-оҕо кэскилин түстүүр

Лидия СИВЦЕВА

Профессор Г.П.Башарин аа-тынан Сылан орто оскуола-тыгар 2002 с. профессор, мэ-диссиинэ билимин дуоктара Башарин К.Г. этии киллэрэн, мэдиссиинэ кылааһа тэрил-либитэ. Өрөспүүбүлүкэбэ сүүсчэккэ бырааһы, орто анал үөрэхтээх специалисттары бэ-лэмнииргэ төһүү күүс буолла.

Мантан салгыы оскуола сай-дар-үүнэр тосхолун кэнэтэн, дириэктэр А.М.Максимов 2005 с. агропрофильнай хайысха кил-лэрибитэ. Онтон ыла, сүүрбэттэн тахса сыл, бу икки хайысханы тутуһан үлэлээн-хамсаан кэл-либит. Икки уриты хайысханы тэҥнэ, сөптөөхтүк, орто измин булан, үлэлиир уустуктардаах. Ол да буоллар, талааннаах учуу-тамылардаах, уһуулааччылардаах, үгүс үлэһит дьонноох кэлэктип сыалы -соруугу чөлүкө өйдөөн, сөптөөхтүк үлэлээн кэллэ.

Аныгы кэм оскуолаты, араас үрдүк технология сайдар кэ-мигэр, ону баһылыыр кыахтаах, оскуола плаартатыттан бил-сибит, сэргээбит, бары өтгүнээн дэҕиттэр сайдыылаах үөрэнээч-чинн иитэн-үөрэтэн таһаарыах-таах. Ол иһин идэ иннинээҕи бэлэмнэнии биһиги үлэһит биһир сүрүн хайысхата буолан, өрөспүүбүлүкэтээҕи инноваци-оннай бырайыак көмүскэммитэ. Идэ иннинээҕи бэлэмни-ир үлэ ситиһиитин төрүөтүнэн

буолар: бастакытынэн, ай-ымныһаахтык толкуйдуур, талааннаах, сайдар баҕалаах учуутал, уһуулааччы. Иккиннинэн, сөбүлээн түйэһсэн, орто анал уонна үрдүкү үөрэх тэрилтэ-лэрин кытта утумнаахтык биһиргэ үлэлээһин. Үсүнүнэн, сөбүлээн нөҥүө улуус тэрил-таларын кытта ситимнээх үлэ. Төрдүнүнэн, үрдүк таһымнаах, уопуттаах, оло сайдар кэскилин ойдуур олохтоох специалис-тар. Онтон оскуола салаатата оҕо үлэлиир, уһуулаар эйгэтин тэрийэбит. Быһыл биэс компе-тенцияҕа профессиональнай былаһаакканы тэрийэн, улуу-стааҕы түһүмэһи ымытыбыт. «Лабораторный медицинский анализ» улуустааҕы киин ба-дыһа клинико-диагностичес-кай лабораториятын сэби-

эдиссэйэ Любовь Григорьева тус бэйэтэ улуус түһүмэһин тэ-рийиһигэ көмөлөһөн, экспердэ-ринэн хааччыһан, улаханньык көмөлөстө. «Дошкольное вос-питание» компетенцияҕа Сыл-аннааҕы «Сулусчаан» уһуулаан иитээччи Надежда Никифоро-ва, методиһа Нарыйа Макарова көмөлөстүлэр. Онтон ветерина-рия компетенциятыгар улуу-стааҕы ветуправление, салайа-аччы Лена Архипова, ветврачтар Ендоксия Софронова, Августа Даныдова уонна ветеринарнай лаборатория специалистара үгүс сылларын көмөлөһөллөр. Нэһилиэкпит келисэллестэрэ: фельдшер Саргылана Христофо-рова, фармацевт Лидия Дьяч-ковская, терапевт Александра Иванова, оҕолору идэ сатабылы-гар уһуулаар, төрөппүт Юрий

Семенов үһүс сылын «Спаса-тельные работы» оҕолору дьа-рыктаан, быһыл улууска бири-истээх миэстэбэ тигистибит.

Арасыйыаҕа WorldSkills хамсааһын 2012 с. баар буолбу-та, онтон бастагы чөмпүйүнээт 2013 с. тэриллибитэ. Биһиги оскуола 2018 с. кыттар буол-буттут. Бастагы компетенци-ябыт, мэдиссиинэ кылааһын хайысхатынан, «Социальный и медицинский уход» биология учуутала Софья Лугинова бэ-лэмнээн, Попова Диана Арас-ыйыаҕа кыттыбыта. Салгыы 2021 с. Арасыйыаҕа Ветерина-рия компетенциятыгар Ногови-цын Саарын Великий Новгород куоракка кыттыбыта, салайа-аччы Лидия Сивцева.

2023-2024 с. улууска «вете-ринария», «столярное дело», «спасательные работы», «про-ектирование интерфейсов», «преподавание в младших клас-сах», «дошкольное воспитание», «социальный и медицинский уход», «лечебное дело», « лабора-торный и химический анализ» хайысхаларга кытынныбыт (26 оҕо). Мантан өрөспүүбүлүкэ таһымнаах 8 компетенцияҕа күрэхтэстибит: «Эстетическая косметология» компетенцияҕа Макарова Валерия кыһыл көмүс мэтээл, уһуулааччыта Елизавета Макарова, нуучча тылын, лите-ратуратын учуутала. «Лабо-раторный медицинский анализ» Сивцев Антон иккис сылын кыһыл көмүс мэтээли ылаа,

ааспыт сайын Пермь куорак-ка Арасыйыа түһүлгэтигэр 7 м-тиксэн, призовой боротокуолга киирибитэ, салайааччы Мария Макарова. «Социальный и ме-дицинский уход» Слепцов Миша кыһыл көмүс мэтээл, уһуулааччы Лидия Никитина. «Звукоорежис-сура» Трофимов Эдуард, үрүн көмүс мэтээл, уһуулааччы Айсен Борисов. «Фармацевтика» За-харова Айта, бороһонс мэтээл, уһуулааччы Лидия Дьячковская, фармацевт. «Лечебное дело» По-тапова Лиана бороһонс мэтээл, уһуулааччылар Лидия Никити-на, Саргылана Христофорова, фельдшер, Оҕолор «Молодые профессионалы» кытта сыл-дьалларын туораттан көрдөххө, дьингээх профессионал кур-дуктар. Сатабыл, албас, билли бөлө интэриммит олус дьоһун дьон буолааллар. Кинилэр инники олохторугар туһула-нар улахан оскуолаҥы аһааллар. Ону таһынан, эппиэтинэстээх үлэһит, туһулуурдарын ымыты-бат, тулуурдаах, дьулуурдаах, сатаан күрөстэһэр уод.а. тус ха-ачыстыбаларын сайымнарал-лар. Кыайыһаах оҕолор мантан сайын Арасыйыа киин куорат-тарыгар күрэхтэһэ барарга бэ-лэмнэниэхтэрэ.

Оскуола салаатата, дириэкт-эр Николай Дьяконов идэ ин-нинээҕи бэлэмнэнии үлэтин тиһиктээхтик тэрийэн, оскуо-лабыт 115 сыллаах үбүлүөйүн дьоһун бэлэхтээх көрсөбүт.

Киһи үөннэ сокуон

Сааны туһаныы ирдэбиллэрэ

Саа хаһаайына сааны дьитигэр хайдак харайыахтааҕа, бултуур сиригэр сааны кайдах илдьиэхтээгин туһунан ирдэбиллэр:

- биллэрин курдук, саа хаһаайына бэйэтин бас билэр устунан эстэр саатын (докумуннаах саатын) олорор баарыныгар туох баар ирдэбиллэри, туора дьон көрбөт сиригэр - тиийэр сизипэ иһигэр туруоруутаах. Саа уонна саа ботуруоннара тус-туспа туруохтаахтар. Саа хаһаайына олорор дьитигэр устунан эстэр саатын ампаарга, күмүсэ, ыскаапка уо.д.а. сиргэ уурига көтүлүлэммэт. Ыскэктун устунан эстэр саата бэрэбиэркэ комиссия: сизэй татаһытартулар: түгэнигэр административнай эппизитинэскэ тардыллар (ст. 208 ч. 4 КоАП РФ). Хомойуох иһин саа хаһаайытара бултууан көпөн баран саалары н омчоманна ууран барбыттарыч кэнигэ, сокуоннаах саяастарын сизэйлик олорор хэпэлэригэр сааны ыппаи эсимньоон. бэйэ-бэйэлэрин эхтэр бэйиһи-паанчара талха тулар. Манньык бэйиһи-лаан буолар түгэнигэр глг хаһаайына холуобунай эппизитинэскэ тардыллар (ст. 224 ч. 1 УК РФ - небрежное хранение огнестрельного оружия, создавшее условия для его использования другим лицом, если это повлекло смерть человека или иные тяжкие последствия).

- докумунна суох сааны, ол эбэтэр булан ылбыт туора дьон биэрбит эбэтэр бэйэ икки эрдигэр докумунна суох атылаанмыт, урунук докумунна суох тһэститтэн, абагыттан кээлбэт сааларын дьылзэтигэр туруураллара көтүлүлэммэт (незаконное хранение оружия), оннук сааны тутатына Росгвардия салаататын иһинэн Чурапчы оройуонун лицензионнай-көтүлүүр үлэ отделинетыгар эбэтэр Чурапчытааһы ИДЫМ отделигар кэлэн туттараллара булгуччулаах. Бу түгэнигэ, докумунна суох сааны илдьэ сылдьан түбэһэр түгэнигитигэр административнай боротомуол туолар (ст. 20.10 КоАП РФ), ону танынан холуобунай эппизитинэскэ тардыллыаххытын сеп (ст. 222 УК РФ). Манньык эппизитинэскэ талдыллыбит киһи, инникитин докумуннаах саа атылаачарыгар сокуончунан мэйэйдэр уэскүөхтэрин сеп.

- докумунна суох саатын билдэ өтүчүн тутарар тутангы, харчы теленер Ол курдук, Саха Ороспуубулукэтин Бэрэбүт алыстыбатын 12.02.2004с. 63 №-дэ их уураздар олуктуран.

1) докууол саа 6000 (алтатыһынча) солкуобайга тэннэһэр;

2) буулдаа саа 8000 (аччытыһынча) солкуобайга тэннэһэр.

- бултуу бултуур сиригэр ханнак баар ирүгүнээх төрөөксийиринан баарыгар устунан эстэр саатын анап чехолга илдьэ сылдьыахтаах. Чехолга угуула сылдьар саа иһинитэ суох буолуохтаах, ботуруоннара сааттан туспа сылдьыахтаахтар. Ыскэктун сеп анап чехолга суох, эбэтэр чехол иһигэр илгиллээх сылдьар түгэнигэр саа хаһаайына административнай эппизитинэскэ тардыллар (ст. 20.12 КоАП РФ).

- саа хаһаайына ыскэктун саатын докумунун (РСХА - разрешение на хранение и ношение оружия) көтүлэ булпут түгэнигэр саатын бултуу илдьэ барара лабаны, дьитигэр туруорара са көтүлүлэммэт. Бэрэбиэркэ биризмэтигэр саа хаһаайына административнай эппизитинэскэ тардыллар уонна саата былдьаныллар (ст. 20.11, 20.8 КоАП РФ). Оннук түбэһтэ тахсыбатын туһугар саа хаһаайына саатын көтүлэ бүтүн инникэ хаһан бабар саатын (сааларын) уһатарыгар сарабыллыныа (докумун) биэрэрэ булгуччулаах, ол эээн илдьэ сылдьар саатын көтүлэ бүтэ бирий инникэ Росгвардия салаататын иһинэн Чурапчы оройуонун лицензионнай-көтүлүүр үлэ отделинетыгар кэлэн саа көтүлүн уһатара булгуччулаах. Ааһырыкпыт: Чурапчы улуутун Кругская уул 3 "а" №-дээх дьитэ, 28 №-дээх кабинет.

- саа хаһаайына бэйэтин бас билэр саатын (ладкоствольнай, нарезной) туора дьонго уларсаара, биэрэрэ көтүлүлэммэт, манньык түгэнигэ саа хаһаайыныгар уонна илдьэ сылдьыбыт киһиэхэ административнай боротомуол туолар (ст. 20.10 КоАП РФ) эбэтэр холуобунай эппизитинэскэ тардыллыаххытын сеп (ст. 222 УК РФ).

Чурапчы улуутун лицензиялыыр - көтүлүүр үлэ отделинеты

Скэнворд

Киһи иннигэр иннэ сааны көрөр, бэйэтин иннигэр ... баарын билбэт										Сылпай
муостайх (сөһү)										
сөһүгүн ыппаи										
	Басчы алаа (бигэ)									
				Тилэх баатаһа		Сүөм, былас		Ырыа «... сылпай ыппаи дуу»		
	Калин теленүү		Паара						Киһини-куудат көрөр	
	Туулзак барааи тириитэ									
	Түгэни	«сир» биэрки	Бултуу, чааһа							
			«Дьаа-ла бил-гилбэт						Элликээ (сир аһа)	
	Сир-дээхтэи ыппаи-чыны		Сороҕо суох		«...ТИМ» ара-адьыһа			Ганди аата		Биир «... сүтэрбитин сүүс көрбүө булбэт
	иллэ-рий					Италия миннэ				
	Бэрт булаан				Киһи «...лэн ыппат				Күөх-... Бусуу	
		«Савоски ком» Ментэрийэ		Бу ас «... нээдэ						
									«...каас	
	Атах таһаһын сөһүтө			19-с үйгэ» Булуу уокурукун						

«Скэнворд, тэрийээччи ИП Данилова М.А. «ЛАДЫ сахалыы скэнворд 3» ыппаиына Хаһыат 10 нүөкэригэр тахсыбыт скэнворд эппизитэрэ. Туруору ингэмтэллэх, сый, ыска, кыыл, ир, тас, Ирби, эс, састаап, Хэикэ бра ахсааччынаах, күннээх эппаах. Сатылары, кириитик, иһирэх, галл, мэктил, хак, ээх, бэлэх, иис, саба, Эргис, сыал, Сатап, көп, эг, табак, ыппа, дара, Сылпак

Интервью. Россельхозбанк – надёжный партнёр для молодого бизнеса

Мы встретились с управляющим дополнительным офисом Россельхозбанка в с. Чурапча Парасковей Закаровой, чтобы узнать о продуктах банка, которые сейчас наиболее востребованы у предпринимателей.

●●● Парасковья Семёновна, расскажите почему индивидуальным предпринимателям выгодно иметь расчётно-кассовое обслуживание в Россельхозбанке?
●●● Наш банк - один из самых крупных и надёжных банков России, что подтверждается рейтингом ЦБ РФ. В сегодняшних условиях банкам необходимо доказывать, прежде всего, свою надёжность и устойчивость

для клиента. Под надёжностью банка понимается совокупность факторов, при которых банк способен выполнять свои обязательства, иметь достаточный запас прочности при кризисных ситуациях, не нарушая установленных Банком России нормативы и законы. При сотрудничестве с РСХБ клиенты могут быть на 100% уверены в надёжности банка и сохранности своих средств.
●●● Какие продукты банка сейчас наиболее востребованы для предпринимателей, на какие продукты вы делаете максимальный упор?
●●● Как государственный банк, мы предлагаем клиентам различные программы: от бесплатного открытия и ведения

расчётных счетов до возможности получения льготного кредита по государственным программам. Мы обеспечиваем полный спектр услуг для бизнеса с возможностью полноценно работать и развивать свой бизнес. В банке установлена широкая линейка тарифов РКП, например, для малых форм хозяйствования у нас есть специальный тариф: бесплатным обслуживанием в течение 12 месяцев. Как новобранцам, так и действующим предпринимателям мы рекомендуем продукт «Юрист для бизнеса», где высококвалифицированные юристы 24/7 предоставляют практические решения по любым правовым вопросам. Будь то организация бизнеса, налоги, конкуренты, трудовые отношения, взаимодействие с контрольными

и надзорными органами и т.д. В 2024 году мы активно развиваем эквайринг для клиентов по индивидуальным тарифам банка. В стремлении развивать фермерство в городах и селах банк организует во всех районах своего присутствия ярмарки-фермерские продукты «Вкусная пятница», также каждый клиент банка может зарегистрироваться на маркет-плейсе СВОЕ РОДНОЕ и расширить зону своих продаж.
Также информируем всех сельхозтоваропроизводителей, что Россельхозбанк принимает заявки на льготное кредитование. В 2024 году условия льготного кредитования определены на основании приказа Минсельхоза России от 12.02.2024 № 61, в том числе с учетом особенностей, предусм-

ленных для малых форм хозяйствования. В 2024 году льготная ставка для МФХ составляет 6,8%.
●●● Какие новые цифровые продукты банк предлагает клиентам и бизнесу?
●●● Мы привыкли все делать через интернет. Поэтому сегодня качественный сервис банка - это максимально простой доступ к услугам онлайн. Для юридических лиц мы предлагаем онлайн-сервис «Свой бизнес». С его помощью можно оплатить услуги, сделать выписку, отправить документы в банк и выпустить заявку на сотрудничество. Главное преимущество - возможность снимать деньги в любых банкоматах на всей территории России без комиссии.
Пресс-центр.

Эбэрдэлиибит

Убаастабыллаах эбэрдэлиибитин, доруобууа харыстабылын туйгунун, спорт бэтэрээнин **Ульяна Пантелеймоновна МОРОФУНОВАНЫ** Чурапчы улуунун бачуоттаах гражданина буолбуккунан истинник эбэрдэлиибит!

Эн идэһэр бэриниилээх туруу үлэһит буоларгынан кизин туттабыт, олоххо актыыбынай көрүүлээх, кизин билиилээх, амарах ийэ, эйэһэс эбэ, кэргэн буоларгынан астынабыт.

Баҕарабыт эйиэхэ чэгиэн доруобуйаны, баҕа саама бастыгы, чугас дьонун сылаас сыһыаныгар угуттанан уһуннук дооллоохтук олорорго!

Эбэрдэни кытта Дьячковскайдар, Макаровтар, Кажениннар дьизэ кэргэттэрэ.

Афиша

11:00
СЫҤАПКА
ЭР САҢАА ОҔ ХОҔОР
ВЛАДИСЛАВ КАРВЭЦ
К ИНО - 2.2. РЕВРАЛ

14:30
АБААСТААХ
18:20

16:30
Детский мир
12:40

Репертуар с 28 марта по 3 апреля 2024г.

БИЛЛЭРИИ / ОБЪЯВЛЕНИЕ

Ытыктабыллаах биир дойдулаахтарбыт, бэтэрээн үлэһиттэр-бит, араас сылларга үөрэнэн, үлэлээн ааспыт дьонун дьоммут, выпускниктарбыт!

Бу дьыл муус устар 6 күнүгэр профессор Г.П. Башарин аатынан Сылан орто оскуолата 115 сыллаах үбүлүөйүн бэлэтиир. Эһигини билиини интэрбит, митэн-такайан таһаарбыт үөрэххит кыһа-тыгар оҕо сааскытын саната, үлэлээбит үтүөкөн кэмгитин ахтыһа үбүлүөйдээх күнүгэ күндү ыалдьыт буоларгытыгар ыгырабыт!

Оскуола салалтата.

Убаастабыллаах Чурапчы улуунун олохтоохторо уонна ыалдьыттар!

Саас кэлэн күнүс сылйан, сороҕор хаардаан, түүнүн тонгорон, суолга халтараан буолла. Бу кэмгэ хас биирдии суолпар, сатыы сылдыааччы суолга сэрэхтээх буолара ирдэнэр. Тимир көлөнү түргэнник ытыы, суол саахалын сүрүн биричиинэтинэн буолар.

Кулун тутар 14 күнүттэн 31 күнүгэр диэри «Куттала суох каникул» диэн анал иитэр-үөрэтэр үлэ бара турарын санатабыт. ГАИ үлэһиттэрэ үөрэх кыһаларын таһыгар оҕону массыынаҕа олордуу быраабылатын, суолпар оҕолорго болломто уураһын кэтээн көрүү үлэтин ытар уонна араас көрсүһүлэри тэрийэ сылдьаллар. Ол курдук, Чурапчытааҕы И.М. Павлов аатынан орто оскуола иһинэн тэриллибит «Юные инспекторы Дорожня» бөлөх оҕолорун кытта суолпардарга анал сэрэтэр-өйдөтөр суруктары туттардылар.

Бу күнүгэр оҕону олордо сылдьан анал кур, кириэһилэ туттубанка 5 төрөппүт 3000 солк. ыстараллалла, ону таһынан биир оскуола автобуна гаиттан көнүлэ суох оҕолору таһан дуоһунастаах сирэй эппиэтинэскэ тардыллына.

Чурапчы улуунун ис дьыалатын ГИБДД үлэһиттэрэ кырачаан оҕолорбутугар, ычаттарбытыгар уонна суол бары кыттыылаахтарыгар суолга сэрэхтээх буоларгытыгар ыгырабыт. Суолпар бытааннык, сөптөөх тэтиминэн айаанныра, сэрэхтээх буолууга ирдэнэр.

Чурапчытааҕа ГАИ сулууспата.

02 иһитиннэрэр

Чурапчы улуунун олохтоохторо болҕойун!!!

Интернет ситимигэр, ону таһынан телефон нэҥүө дистанционной түөкүннэр элбээбиттэрин бэркэ диэн билэн турабыт, билигини кэмгэ дьону ыраактан олорон албыннаһын элбээтэ. Бу дьону хайдах кыайабыт, утарсабыт диэн сүрүн болпуруос турда? Харыстаны сүрдээх судургу, барыта бэйэбиттэн эрэ тутулуктаах. Бастатан туран, хаһан даҕаны, хайдах да балыһаннаһа бэйэбит тус дааннайдаргытын, картабыт дааннайдарын, телефонга кэлбит сообщениялары кимизкэ да этимэн. Интернет уоруйахтара араһынай ньыма була сааһан, араастан албынҕа киллэрэллэр, ол иһин онно-манна кириэн биэрбэт гына чэпчэки харчыны экскритимэн, сураһыман. Иккиһинэн, чэпчэки сыаналаах табаардары көрдүү сатаһан, уоруйахтар албынҕа киллэрэ сатаһан видео, хаартыска ытыахтара, атылаһар малгыт бу баар көрүнүгэ итэһэтэ сатаһан, илиигитигэр саксаастаабыт малгытын, табааргытын тутта иликкитинэ харчыны ытыһаман. Үсүһүнэн, биллэр сайт дуу, араас социальнай ситимнэргэ дуу инвестиция, харчы элбэтэр платформалары онорор буоллулар. Дьыннээх харчыгытын укпук-

кут курдук сыһарыларга (приложение) ытыахтара, ол сыһары иһигэр харчыгыт элбии турар курдук көстүүбэ, ону таһынан албыннаһан эбии харчы көрдөө да көрдөө буолаллар, түмүгэр харчыгытын таһаараары гынаахытына туох да табыллыбат аатырыа, кэлин тиһэһэр албынҕа түбэһэбит.

Ол курдук бу ый саҕаланыта Чурапчы улуунун олохтооҕо гр. "П" интернет ситимигэр инвестиция туһунан рекламаны көрөн, ыйыллыбыт сылкаҕа кириэн, бэйэтин дааннайын суруйан түөкүннэргэ түбэһэн, харчытын үлүннэрээри 1.200.000 солкуобай кредит ылан кириэн биэрдэ. Онон Чурапчы улуунун олохтоохторо болҕойун, албынҕа кириэн биэримэн! Бу дистанционной түөкүннэри бары бииргэ кыайахтаахпыт, тохто-тохтооһахпыт!

Арасыйыа Ис Дьыалатын Министиритибитин Чурапчы оройуонугар отделын холуобунай ирдэбил салаата.

ЯТут
САЙТ ОБЪЯВЛЕНИЙ В ЯКУТИИ

Я тут!
Вся Якутия тут!

Улуус сонуннарын бу сыһыан кириэн көрүн

КУТУРБАҢ

Тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ бытовоей комбинат бэтэрээнэ, норуот маастара

СТАРОСТИНА Мария Михайловна

уһун ыарахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан бииргэ үлэһиттэр коллегабытыгар Старостин Прокопий Иннокентьевичка уонна кини дьизэ кэргэнигэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Чурапчы улуунун тыа хаһаайыстыбатын коллектива.

Тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, бытовоей комбинат бэтэрээнэ, норуот маастара

СТАРОСТИНА Мария Михайловна (Мощная Мария)

уһун ыарахан ыарыһтан күн сириттэн күрэммитинэн уолугар Проняҕа, кыһыгар Оляҕа, кийииттэригэр Ньургуйаанаҕа, кинилэр дьизэ кэргэттэригэр, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Ыкса ыаллаһан олоҕорбут ыаллара, табаарыстара Бүөтүр Климов уонна кини оҕолоро, сизннэрэ.

Тапталлаах ийэлэрэ, эйэһэс эбэлэрэ Чурапчы сэлээннэтин олохтооҕо, истинник саныыр ыкса ыалым

СТАРОСТИНА Мария Михайловна

олохтон туораабытынан кыһыгар Слепцова Ольга Иннокентьевнаҕа, уолугар Старостин Прокопий Иннокентьевичка, кийиитигэр Старостина Ньургуйаана Константиновнаҕа, сизннэригэр, боюннук бииргэ төрөөбүттэригэр дириг кутурбаммын тиздэбин.

Дьячковская М.М.

Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо, Үлэ бэтэрээнэ, норуот маастара, өр кэмгэ бытовоей комбинатка иистэннэһинэн үлэлээбит

СТАРОСТИНА Мария Михайловна

олохтон туораабытынан оҕолоругар, сизннэригэр, бары чугас дьонугар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Бытовоейга бииргэ үлэлээбит дьүөгэлэрэ.

Тапталлаах ийэтэ

СТАРОСТИНА Мария Михайловна

олохтон туораабытынан уолугар, бииргэ үлэлээбит коллегабытыгар Старостин Прокопий Иннокентьевичка дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Улуустааҕы ветеринарнай управление кэлэктиибэ.

Диригник убаастыр эрэллээх доҕорбут, Чакыр, Дириг оскуолаларыгар бииргэ үөрэммит, Эрилик Эристин аатынан совхозка таһаарылаахтык үлэлээбит үлээннээхпит, чулуу үлэһит, бастын спортсмен, нөл олох пропаганда, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, «Наставник учуутал» анал бэлэ хаһаайына, Чакыр нэһилиэгин кизин туттар олохтооҕо

ФИЛИПОВ Николай Егорович

ыарахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан тапталлаах кэргэнигэр Евдокия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сизннэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, бука бары аймахтарыгар дириг кутурбаммытын биллэрэбит, аһыгытын тэһгэ үлэлэстэбит.

Дириг орто оскуолатын 1972 сыллаахха бүтэрбит доҕотторо.

"САҢА ОЛОХ"
массабай
эртэтигэр

ГОРЮХОВА
Людмила
Владимировна

Түрүөкүлүк СӨ Ырайытатын саҕа, Саҕа Орто оскуолатын "Сыһапка" суураһыттарынай аһаҕаһынай тэриэстэ, Таһаарыһыт СӨ "Сыһапка" ГАИ Таһаарыһыт аһаҕаһыт 677000, Дьонун аһаҕа, Ордон аһаҕа: уул 31, 124 солк, тэһаҕа: (411-2) 34-39-17 e-mail: sakhaput@mail.ru, Российскай Федерация Россияныгар СӨ Ырайытатын 2020 с. бастаан 3 кулугар регистрационнай нүмүгэр - 104 №14-00559.

Эртэтигэр аһаҕаһыт 678671, Чурапчы с.т., 11.11.2024, 26 а. Таһаарыһыт: эртэтигэр - 41-332, ордон - 41-265, E-mail: sakhaput@mail.ru, сайт: sakhaput.ru, telegram: @sakhaput

Аһаҕа сүрүтэр эртэтигэр аһаҕаһыт 678671, Чурапчы с.т., 11.11.2024, 26 а. Таһаарыһыт: эртэтигэр - 41-332, ордон - 41-265, E-mail: sakhaput@mail.ru, сайт: sakhaput.ru, telegram: @sakhaput

Халыат бичиктэригэр таһаарыт 16 ч 00 м, бастаан бичиктэригэр 16 ч 00 м, "Сыһапка" суураһыттарынай аһаҕаһыт тэриэстэ "Саҕа олох" халыат эртэтигэр 28.03.2024 с. өфсөткэ бичиктэтигэр.

Искэст: 111964, Таһаары 1100, Кэргэһи 2 б.д. Халыат саҕаһа 24 солк. Халыат иһаҕаһыт бииргэ, бичиктэригэр таһаар.

@SANAOLON